

Limbové pralesy - Nefcerka

Pravdepodobne ste už počuli o stovkách límb, ktoré v Nefcerke odumreli vplyvom premoženia lykožrúta. Je to častý argument, ktorý má poukázať na nebezpečnosť pasívneho manažmentu pre obzvlášť významné chránené územia. Beriem takéto vyjadrenia s rezervou, na jednej strane s rešpektom k osobám, ktoré ich propagujú, na druhej strane pretože si myslím, že dynamika vysokohorských lesných ekosystémov sa vyvíja podstatne zložitejšie, než aby sa dala hodnotiť na základe modelu: smrekový polom na dne doliny - lykožrút - limby v Nefcerke.

Nebudem zbytočne znova písať o tom, že ani v Nefcerke nedošlo k celoplošnému rozpadu lesa, a že považujem procesy, ktoré v nej prebiehajú za prirodzené a neškodlivé. O tom som už písal inde, teraz sa zameriam na pár postrehov, ktoré mi napadli pri pohľade na obrázky, ktoré som si dovoľil zahrnúť do tohto článku.

V súčasnosti Nefcerka určite nevypadá katastroficky, a to ani pre laika. V rozsiahlych spoločenstvách vysokohorských limbových smrečín, z ktorých skutočne veľká časť pravdepodobne nebola nikdy výraznejšie narušená lesnou ťažbou, nedošlo k rozsiahlemu a celoplošnému napadnutiu smreka a limby.

Stále väčšina horských spoločenstiev Nefcerky plní perfektne všetky svoje funkcie, vrátane produkčnej :). Limby aj smreky sú krásne, zelené, zadržávajú vodu, pôdu a produkujú veľa kyslíka.

Samozrejme došlo k odumretiu stromov a napadnuté sú aj limby. Nie je ich málo, skutočne počet napadnutých jedincov límb sa blíži k 400, ale ani zďaleka to nie je väčšina. Navyac, limby sú napadnuté v nižších polohách, kde vytvárajú prirodzené porasty so smrekom.

Vyššie vo svahu k takým napadnutiam nedošlo.

Schválne píšem o "napadnutí" a nie o "odumretí". Myslím si, že ten prvý pojem vystihuje situáciu v Nefcerke lepšie. V skutočnosti len menšia časť límb napadnutých lykožrútkami odumrela. Proklamované odumretie límb, bolo posudzované na základe zčervenania ihličia v korunách. Neviem ako bolo toto odumieranie monitorované, mám však pocit, že ak, tak s pomerne veľkej dialky. Väčšina napadnutých límb totižto nie je odumretá, ale len čiastočne odumretá. Pri najťažšom napadnutí sa často zachovala časť koruny nepoškodená, stále asimilujúca a teda živá.

Išlo skôr o menej častý prípad, väčšinou bola napadnutá len vrcholová časť koruny, vystavená priamemu osvetleniu, zatienené vetvy v nižších vrstvách zostali zelené a živé. Celkovo to vypadá tak, že v prípade límb dochádza k napadnutiu koruny, resp. vetiev a nie kmeňa, z čoho sa dá usudzovať pôvodca napadnutia, než v prípade smreka.

Svedčia o tom aj celkom zelené limby uprostred ohnísk odumretých smrekov. Často ide o veľmi statné stromy staré niekoľko storočí. V redukovanom zápoji odumretého smrekového porastu budú pravdepodobne veľmi pekne zmladzovať.

Napadnutie límb sa vyskytovalo najmä v porastoch kde spoločne s limbou vo veľkej miere rástol aj smrek, a obidva druhy na seba vzájomne vplývali. Limby tak získali špecifický habitus stromu rastúceho v konkurencii o svetlo a priestor. V miestach kde limby nepotrebovali rásť do výšky za svetlom, mali charakter solitérov s bohatým rozvetvením a nízko posadenou korunou. Takéto stromy boli napadnuté len výnimočne.

Zmladenie a kontinuita limby nie je v súčasnosti nijak narušená, naopak v spojitosti so zmenami v mikroklimé napadnutých starých porastov dôjde takmer určite k posilneniu tohto parametru. Podobne ako v prípade smreka, aj pri limbách zohráva pri prežívaní semenáčikov významnú úlohu mŕtve drevo.

...ktoré plní mnohé nezastupiteľné funkcie, najmä však podporuje lesnú biodiverzitu.

Ak niekto tvrdí, že v súčasnosti strácame (kvôli nečinnosti) v Nefcerke limby, ktoré tu rástli od poslednej doby ľadovej, tak sa nevyjadruje vecne. Žiadna limba v Nefcerke nemá 12 000 rokov, to čo tu pretrváva sú spoločenstvá formované touto drevinou a zatiaľ ich vážnejšie ohrozovala len ťažba. Tá tu pretrvávala až do začiatku dvadsiateho storočia (1905), jej stopy sú viditeľné aj v súčasnosti. V miestach, v ktorých sú identifikovateľné stopy po ťažbe, došlo - možno náhodou, možno ako koincidencia majúca iné dôvody a možno zákonite, k najsilnejšiemu napadnutiu stromov. Ale o dôvodoch nechcem špekulovať.

Existencia limbových pralesov je v princípe zabezpečená neustálou regeneráciou, ktorá môže úspešne prebiehať až po narušení dospelých generácií stromov prirodzeným spôsobom. Vie to každý, kto študoval ekológiu lesa, len vo vyhláseniach niektorých sa táto informácia stráca medzi riadkami.

Na záver tohto článku, by som rád všetkým záujemcom odporučil, aby sa do Nefcerky išli pozrieť osobne. Lenže to samozrejme nie je možné. Do tejto rezervácie s najvyšším stupňom ochrany nevedie turistický chodník a tým pádom je vstup do nej možný len na základe výnimky zo zákona. Ja osobne sa chcem poďakovať za tieto fotografické snímky Erikovi Balážovi.

[Michal Wiezik](#), pondelok 24. augusta 2009 15:55

<http://wiezik.blog.sme.sk/c/202627/Limbove-pralesy-Nefcerka.html>